

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ОСВІТНІХ СТУПЕНІВ «БАКАЛАВР» ТА «МАГІСТР» ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЕКОНОМІКА»

К-т екон. наук, доц. Кірдан О.П.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

У практичній діяльності сучасної вищої школи неодноразово наголошувалося на кризі традиційного знанневого підходу щодо набуття знань, умінь і навичок студентами. Потреба підготовки бакалавра та магістра, який спроможний розв'язувати освітні та практичні проблеми, оперативно адаптуватись, навчатись протягом життя, безперервно розвиватись, спонукала до зміни освітньої парадигми вищої школи.

Нині ми повинні реагувати на виклики сьогодення та переорієнтувати свою діяльність на формування компетентностей студентів. Сьогодні вища школа має виконувати завдання і суспільства і здобувачів освітніх послуг у поліфонічній єдності. У низці документів, а саме Законі України «Про освіту» (2017 р.) [1], Законі України «Про вищу освіту» (2014 р.) [2] акцентовано на формуванні компетенцій студентів.

Проекти державних галузевих стандартів як вимог до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувача вищої освіти відповідного рівня нині розроблено Науково-методичною комісією МОН України. Після їх затвердження, заклади вищої освіти України зможуть адаптувати освітньо-професійні та освітньо-наукові програми до державних вимог.

Звернення уваги науковців до формування компетентностей зумовлено переходом світової спільноти до інформаційного суспільства, де пріоритетним вважається не просте накопичення знань та предметних умінь і навичок (мета так званої «знаннєвої педагогіки»), а й формування уміння вчитися, оволодіння навичками пошуку інформації, здатності до самонавчання упродовж життя, де ці новоутворення стають визначальною сферою професійної діяльності людини.

Сьогодні достатньо відчутним є процес глобалізації усіх сфер життєдіяльності особистості і суспільства, що вимагає від школи надати молодій людині елементарні можливості інтегруватися в різні соціуми, самовизначатися в житті, активно діяти, бути конкурентоспроможною на ринку праці.

Тому, компетентнісний підхід у реалізації освітньо-професійних програм кафедри – це відповідь на вимоги часу. Фактично, ведучи мову про компетентнісний підхід ми говоримо про нову одиницю виміру освіченості студента, що здобуває спеціальність «Економіка».

Компетентність ґрунтується на знаннях і вміннях, але ними не вичерпується, обов'язково охоплюючи особистісне ставлення до них людини, а також її досвід, який дає змогу ці знання «вплести» в те, що вона вже знала, та її спроможність збагнути життєву ситуацію, у якій вона зможе їх застосувати.

Саме тому кафедрою було підготовлено освітньо-професійні програми спеціальності «Економіка» (зі спеціалізаціями) для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» та «магістр», передбачено систему наступності у реалізації цих програм.

Схарактеризую основні із них. Насамперед, програмні компетентності – інтегральна компетентність (здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері економіки та у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки) та загальні компетентності (здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність

застосовувати знання у практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області професійної діяльності; здатність до усної та письмової професійної комунікації англійською мовою; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність до креативного та критичного мислення; здатність приймати обґрунтовані рішення; навички міжособистісної взаємодії; здатність виявляти ініціативу та підприємливість; здатність свідомо та соціально-відповідально діяти на основі етичних міркувань) та фахові компетентності спеціальності (здатність виявляти закономірності функціонування сучасної економіки на мікро- та макрорівні; здатність використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність; розуміння основних особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки; здатність описувати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних та прикладних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати; розуміння основних особливостей сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави та ін.).

За дослідженнями О.Л. Кірдан «запорукою результативності та успішності в забезпеченні якості є стабільно функціонуюча система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Акцентуємо на взаємозумовленості та взаємозв'язку, закономірності та послідовності розвитку системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Україні у її теоретичному наповненні, практичній реалізації, структурних та змістових трансформаціях відповідно до бази нормативно-законодавчого забезпечення [3]. Звісно, методичні аспекти реалізації компетентнісного підходу мають підкріплюватись системою внутрішнього забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності.

Однак дуже гострою залишається проблема реального застосування компетентнісного підходу, визначення процесуальних та організаційних основ його впровадження, проблема формування компетентності студентів в освітньому процесі сучасної вищої школи. Тому для розв'язання цієї проблеми, доцільно вийти за межі теоретичного обговорення у площину прикладного застосування. З цією метою, необхідно оновити навчально-методичне забезпечення освітнього процесу на засадах компетентнісного підходу, використовуючи матрицю відповідності відповідності програмних компетентностей та програмних результатів компонентам освітньої програми. Окрім того, ключовою фігурою в реалізації освітніх програм є потужний професорсько-викладацький склад закладів вищої освіти. Від його професіоналізму залежить якість освіти бакалаврів та магістрів з економіки, тому доцільно посилити методичні аспекти внутрішньо-університетського підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів щодо реалізації компетентнісного підходу у вищій освіті.

Література: 1. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. 2. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII : ред. від 09.08.2016, підстава 1415-19. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. 3. Кірдан О.Л. Виклики та перспективи розвитку системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Україні // Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [ред. кол. : Безлюдний О.І. (гол. ред.) та ін.]. – Умань : ВПЦ Візаві, 2017. – Вип. 16, С. 277–283.